

خلاقیت در فضای پیراشهری: درک معنا و مفهوم در بخش قلعه‌نو شهرستان ری

پذیرش نهایی: ۱۴۰۱/۱۲/۲۰

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۹/۰۹

صفحات: ۲۳۶-۲۱۷

سیاوش عطایی؛ دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.
قدیر فیروزنیا؛ دانشیار گروه جغرافیا، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.
حسین توکلی کجانی؛ دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

یکی از مسائل مهم کشور ایران، رکود و نابودی روستاها بر اثر عوامل مختلف از جمله بیکاری، مهاجرت و سایر عوامل است، در این راستا، خلاقیت در روستا را می‌توان به‌عنوان یکی از رهیافت‌های جدید توسعه روستایی برای تولید زندگی و جلوگیری از فروپاشی نواحی روستایی دانست. از این رو، پژوهش حاضر با هدف شناسایی و مفهوم‌شناسی ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌های شکل‌گیری روستای خلاق در بخش قلعه‌نو شهرستان ری انجام شده است. تحقیق حاضر با توجه به هدف آن کاربردی و براساس روش انجام توصیفی و تحلیلی است، همچنین به‌منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزار SPSS و مدل استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که روستاهای بخش قلعه‌نو در شهرستان ری از لحاظ ارکان و زیرساخت‌ها در شرایط مطلوبی قرار دارند و می‌توانند در شکل‌گیری روستای خلاق بسیار مؤثر باشند، ولیکن در زمینه شاخص‌های خلاقیت باید مطرح نمود، که در یک سری از معرفت‌ها روستاهای بخش قلعه‌نو در وضعیت نامطلوبی قرار دارند، بیشتر معرفت‌های نامطلوب ناشی از وضعیت مدیریت و یا به‌عبارت‌دیگر حکمروایی نامطلوب روستایی می‌باشد. در ادامه نیز نتایج نشان داد در بین ارکان مطرح‌شده، فضای روستا با مقدار وزن ۰/۳۴۵ بالاترین وزن، در بین زیرساخت‌های مطرح‌شده، زیرساخت صنایع خلاق با مقدار وزن ۰/۳۶۶، در بین شاخص‌های مطرح‌شده، شاخص ترویج و آموزش با مقدار وزن ۰/۳۷۸، بالاترین وزن را به خود اختصاص داده‌اند. در نهایت نتایج تحلیل فضایی سکونتگاه‌های روستایی نشان داد، روستای فیروزآباد بالاترین امتیاز و روستای قمی‌آباد پایین‌ترین امتیاز را در رسیدن به روستای خلاق به خود اختصاص داده‌اند.

واژه‌های کلیدی:
زیرساخت‌ها، روستای خلاق، فضاهای پیراشهری، سکونتگاه‌های روستایی، شهرستان ری.

E- Mail: siavash.ataei@gmail.com

نحوه ارجاع به مقاله:

عطایی، سیاوش. فیروزنیا، قدیر. توکلی کجانی، حسین. ۱۴۰۲. خلاقیت در فضای پیراشهری: درک معنا و مفهوم در بخش قلعه‌نو شهرستان ری. مجله توسعه فضاهای پیراشهری. (۹): ۲۳۶-۲۱۷.

یکی از مسائل عمده در کشورهای در حال توسعه، رکود و زوال روستاهاست. طی قرون متمادی، روستا به عنوان مکانی برای زندگی و تولید، نقش و ماهیت مؤثری داشته است. با وجود این، در شرایط امروزی و به واسطه رویدادها و دخالت دولت‌ها و تغییرات سبک زندگی، در دوره گذار از تولید گرایی، بسیاری از روستاها به جای بهره‌مندی از محتوای توسعه پایدار، با قهقرا مواجه و ضمن از دست دادن جمعیت خود در فرایند مهاجرت، با پدیده تخلیه جمعیتی و تخریب کالبدی نیز مواجه هستند. برای فائق آمدن بر این چالش‌ها و توسعه یافتن روستاها، راهکارها و رویکردهای متنوعی ارائه شده است (حجاریان، ۱۴۰۰). یکی از این راهکارها، خلاقیت است که از زمان پیدایش اقتصاد نوین، تحت عنوان اقتصاد تجربی (Pine and Gilmore, 1999) و اقتصاد خلاق (Howknis, 2001) برچسب گذاری شد. این مؤلفه در واقع توانایی ایجاد تجربیات اجتماعی و شبکه‌بندی به وسیله رویدادهای ماندگاری است که شاخص اصلی در حوزه رقابت و درعین حال، پایداری محسوب می‌شود (Dru, 1996). در این بین، برخی پژوهشگران مانند دیوید مک گرانا (۲۰۰۷) نظریه خلاق را درباره مناطق روستایی اعمال کردند. در این نظریه اعتقاد بر این است که مناطق روستایی با جذب افراد در حرفه‌های خلاق، رشد اقتصادی را به ارمغان می‌آورند (جهان‌تیغ و همکاران، ۱۳۹۹). نتایج مطالعه این نظریه نشان داد مناطق حومه شهر و روستاها با نسبت زیاد افراد در شغل‌های خلاق، میزان زیادی از ثبت اختراع، پذیرش فناوری تولید و رشد شغلی را دارند. اینکه در برهه زمانی کنونی بسیاری از افراد به بازگشت به محیط روستا علاقه‌مندند، نشان از اهمیت روستا و وجود زمینه‌های خلاق در این مناطق دارد (McGranahan and Wojan, 2007, 202). با وجود این شناسایی ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌های مرتبط با خلاقیت روستایی راهگشای توسعه این مناطق است و زمینه لازم را برای نگهداری، جذب و پرورش انسان‌های خلاق ایجاد می‌کند (Donald et al, 2008, 11).

در این راستا، با عنایت به جوان بودن جمعیت روستایی بخش قلعه‌نو در شهرستان ری و ضرورت ایجاد اشتغال برای این جمعیت جوان و تنوع بخشی به فعالیت‌های اقتصادی، ضرورت بررسی ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌های روستای خلاق در سکونتگاه‌های این بخش بیش از پیش احساس می‌شود. به علاوه جوامع روستایی بخش قلعه‌نو به نوعی با معضل بیکاری دست‌به‌گریبان هستند و ابعاد این معضل، بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و حتی سیاسی را متأثر ساخته است و این معضل به عنوان یکی از مهم‌ترین مشکلات اقتصادی و اجتماعی روستاهای بخش قلعه‌نو است که رفع این مشکل تا حدود بسیار زیادی به ارزیابی و تحلیل فضایی سکونتگاه‌های روستایی در برابر ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌های شکل‌گیری روستای خلاق بستگی دارد، در این راستا، این مطالعه به دنبال آن است که این سؤال را مورد بررسی و کاوش قرار دهد که، ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌های شکل‌گیری روستای خلاق در سکونتگاه‌های بخش قلعه‌نو شهرستان ری چگونه است؟

واژه خلاقیت در لغت‌نامه دهخدا خلق کردن، آفریدن و به وجود آوردن معنا شده است. خلاقیت در ساده‌ترین سطح به معنای پدید آوردن چیزی است که قبلاً وجود نداشته است. خلاقیت محصولی از ایده‌های جدید تخیلی است که شامل نوآوری رادیکال و یا راه‌حلی برای یک مشکل و همچنین یک فرمول رادیکال از مشکلات است (سفرتزی، ۲۰۰۲، ۲). در حالت کلی تعریف خلاقیت در بردارند ایده‌هایی در زمینه مفاهیم اصالت و تناسب است (Runco, 1999). مفهوم اصالت در بردارند بداعت و تازگی، ایده‌های نو مبین مفهومی است که قبلاً کشف نشده باشند. تناسب

در بردارند مفاهیمی از قبیل مناسب بودن، ارزش، پذیرش ذهنی، سودمندی اجتماعی و جذبه است (Runco, 1999). خلاقیت اصیل در بردارند تجربه، ابتکار، ظرفیت بازنویسی قواعد، نامتعارف بودن، نگاهی تازه به مسائل انداختن، تصویرسازی بدیع از سناریوهای ممکن در آینده و راه‌حل‌های محتمل مسائل، کشف نقاط مشترک از میان نقاط افتراق و تفاوت‌ها و داشتن دیدگاهی انعطاف‌پذیر نسبت به مسائل می‌باشد. خلاقیت ابزاری برای پیشینه کردن امکانات در هر شرایط و افزودن ارزش و معنا به نتیجه اقدام‌های انسانی در هر زمینه‌ای است (Dalm, 2005: 10 & Hospers). از بین انواع خلاقیت، خلاقیت روستایی به‌مثابه راهی برای توسعه پایدار جوامع روستایی به‌ویژه در جوامع کمتر توسعه‌یافته مطرح شد (قاسملو و همکاران، ۱۳۹۸، ۳۳). روستای خلاق، فضایی است که با اتکا بر فرایندهای بوم‌مدارانه سبک زندگی، محیط‌زیست پاک و امکانات مطلوب، زمینه جذب طبقه خلاق را در صنایع با سطح فناوری بالا به‌ویژه در بخش فرهنگ و هنر مهیا می‌کند و بستر انفعال برد-برد جامعه روستایی و طبقه خلاق و همچنین مخاطبان و مصرف‌کنندگان محصولات خلاقانه را در بیرون از محیط روستا فراهم می‌آورد (راست‌قلم و همکاران، ۱۳۹۵، ۳۲۱). فلسفه روستای خلاق آن است که: «در هر روستایی همیشه ظرفیتی بسیار بیشتر از آنچه ما در وهله اول تصور می‌کنیم، وجود دارد». اگر بتوانیم شرایطی فراهم کنیم که مردم بتوانند براساس تخیلات بلند پروازانه فکر، برنامه‌ریزی و عمل کنند و فرصت‌های توسعه به‌طور مداوم تکامل یابد، می‌توانیم به تحقق روستای خلاق نزدیکتر شویم. این فرصت‌ها می‌توانند در برگیرنده اقدام‌هایی برای تولید ثروت و افزایش بازده اقتصادی، ارتقای زیبایی‌های بصری در محیط روستایی یا حل مسایل اجتماعی (از جمله بی‌مسکنی و بدمسکنی) باشند. فرض ابتدایی روستای خلاق آن است که: «آدم‌های عادی می‌توانند کارهای فوق‌العاده‌ای انجام دهند فقط به شرطی که فرصت کافی در اختیار داشته باشند». خلاقیت در اینجا به مفهوم تخیل کاربردی با استفاده از کیفیت‌هایی از جمله هوش، قدرت اختراع و یادگیری مستمر است (Dalm & Hospers, 2005: 10).

در راستای تأیید اهمیت خلاقیت روستایی، آردحالا و همکاران (۲۰۱۶)، برای توسعه روستایی سه رویکرد ارائه می‌دهند. رویکردهای توسعه مکانی، توسعه اقتصادی و توسعه خلاقیت و استعداد‌های فردی. تجربیات نشان می‌دهد برای توسعه روستایی باید به رویکرد سوم توجه ویژه‌ای داشت، یعنی شکل‌گیری خلاقیت در مناطق روستایی براساس ظرفیت و فرهنگ روستاها (Ardhala et al, 2016, 672). در همین زمینه، بالفور و همکاران (۲۰۱۸) بر این باورند که توسعه مبتنی بر خلاقیت روستایی، توانایی تقویت شبکه‌های تعاملی را دارد که موجب دخالت مدنی، برانگیختگی احساس جامعه، کارآفرینی و تحول خلاق می‌شود. آموزشگاه‌های هنری، جشنواره‌ها و سالن‌های هنرهای محلی، فرصت‌هایی را برای ایجاد تعاملات مشترک فراهم می‌کنند که ظرفیت خلاق جوامع روستایی را نیز تقویت می‌کنند (Balfour et al, 2018, 235). به نظر می‌رسد، اقتصاد خلاق و طبقه خلاق به‌منزله دو نظریه اساسی در رابطه با توسعه از راه خلاقیت مطرح هستند، به‌طوری‌که امروزه اقتصاد خلاق به‌منزله نیروی مبدل بسیار قوی در جهان مطرح است و پتانسیل‌های زیادی برای توسعه دارد. این جنبه از اقتصاد، یکی از بخش‌های بارشده سریع اقتصاد جهانی هم از نظر ایجاد درآمد و هم به دلیل ایجاد اشتغال و درآمدهای صادراتی است (Sung, 2015, 89-90). در این راستا، طبقه خلاق که بخشی از سرمایه اجتماعی در مناطق روستایی هستند، منبعی اساسی در مناطق روستایی است، به‌نحوی که روستاهای دارای سرمایه اجتماعی بیشتر به‌راحتی منبع شناخت و آگاهی در زمینه ارتقای تولید و

ارزش افزوده دسترسی دارند و فعالیت‌های اقتصادی جدیدی را خلق می‌نمایند. همچنین از فعالیت‌های اقتصادی موجود خویش نیز حفاظت می‌کنند و حتی موجب بهبود آن نیز می‌گردد (Batjargal, 2007, 606). اعضای طبقه خلاق نظرات متفاوتی درباره کیفیت یک محل خاص دارند و این افراد کیفیت زندگی را مختص شهرها نمی‌دانند (McGranahan and Wojan, 2007, 202)، به طوری که معتقدند که طبقه خلاق در مناطق روستایی نیز تجمع می‌یابد که در این صورت نیروی محرکه توسعه اقتصادی نیز خواهد بود.

در راستای موضوع پژوهش حاضر، مطالعه بسیار اندکی در سطح ملی و بین‌المللی صورت گرفته شد، ولیکن در این قسمت از پژوهش به مطالعاتی که همسو با تحقیق حاضر دارند، پرداخته شد.

ملکی و همکاران (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای تحت عنوان، اولویت‌بندی شاخص‌های شهر خلاق با استفاده از مدل تحلیل شبکه ANP (مورد مطالعه: نواحی شهری ۱ و ۴ شهر زنجان)، به این نتایج رسیدند، شاخص سرمایه اجتماعی با امتیاز ۰/۲۹۵۶۶ رتبه اول و شاخص تکنولوژی با امتیاز ۰/۲۵۰۵۰ دارای رتبه دوم که امتیاز بالاتری نسبت به دیگر شاخص‌ها دارند. در نهایت می‌توان گفت که ناحیه ۴ شهر زنجان با وضعیت مطلوب و استانداردهای شهر خلاق مطابقت دارد ولی ناحیه ۱ نیاز به برنامه‌ریزی و مشارکت هر چه بیشتر مسئولین و ساکنان احساس می‌شود. راست‌قلم و همکاران (۱۳۹۵)، در پژوهشی تحت عنوان، تعیین پیشران‌های کلیدی رهیافت روستای خلاق با استفاده از نرم‌افزار میک مک، به این نتایج دست یافتند، پیشران‌های کلیدی چشم‌انداز با شدت نه، خطرپذیری با شدت شش، فضای روستا با شدت شش، مشارکت با شدت چهار، پیوند روستایی با شدت دو، جزء متغیرهای ورودی بود و بیشترین شدت خالص اثرگذاری مستقیم را داشت. ابراهیم‌زاده و نیری (۱۳۹۷)، در پژوهشی تحت عنوان: سنجش و ارزیابی وضعیت شاخص‌های شهر خلاق در مناطق پنج‌گانه شهر زاهدان به این نتایج دست یافتند، براساس میانگین کلی شاخص‌های شهر خلاق، شهر زاهدان، پایین‌تر از میانگین حد متوسط و دارای وضعیت نامطلوبی می‌باشد. جهان تیغ و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی تحت عنوان، تحلیل فضایی شاخص‌های شکل‌گیری روستای خلاق در سکونتگاه‌های روستایی در منطقه سیستان، به این نتایج دست یافتند، معیار ترویج و آموزش از بیشترین تأثیرگذاری و معیار خطرپذیری از بیشترین تأثیرگذاری در شکل‌گیری روستای خلاق برخوردار است. همچنین نتایج تحلیل شبکه‌ای نشان داد مؤلفه ترویج و آموزش با وزن ۰/۳۴۲، مهم‌ترین عامل اثرگذار و مؤلفه انعطاف‌پذیری با وزن ۰/۰۷۹، کم‌اهمیت‌ترین عامل اثرگذار بر شکل‌گیری روستای خلاق از نظر کارشناسان است. نتایج تحلیل فضایی شدن اثر شاخص‌های روستای خلاق با استفاده از ماباک نشان داد تعداد ۶ روستا وضعیت مطلوب، ۱۱ روستا وضعیت متوسط، و ۳ روستا شدت اثر کم دارند. قنبری و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی تحت عنوان، مدل میزبانی روستاییان در گردشگری خلاق، روستاهای هدف گردشگری استان اصفهان به این نتایج دست یافتند، عوامل رفتاری و محیطی تأثیر مثبت و معناداری بر تحقق گردشگری خلاق داشتند و تأثیر عامل رفتاری بر میزبانی بیشتر بوده است. حجاریان (۱۴۰۰)، در پژوهشی تحت عنوان، ارزیابی الگوی علی مؤلفه‌های مؤثر بر روستای خلاق با استفاده از تکنیک دیمتل فازی به این نتایج دست یافتند، از بین مؤلفه‌های چهارگانه (مشارکت، ابتکار، رهبری و ترویج و آموزش) روستای خلاق، معیار مشارکت و معیار ابتکار، تأثیرپذیرترین معیار روستای خلاق بودند. همچنین معیار مشارکت به عنوان بااهمیت‌ترین معیار روستای خلاق شناسایی شدند. مؤلفه‌های ترویج و آموزش و رهبری نیز به‌نوعی نقش واسطی از نظر تأثیرگذاری و تأثیرپذیری دارند.

در مطالعات بین‌المللی نیز، استولاریک و همکاران (۲۰۱۰)، به آینده‌نگاری خلاقیت در محیط روستایی پرداخته‌اند. در این مطالعه گرد شگری و توسعه اقتصاد به‌عنوان زمینه‌های بروز خلاقیت در جوامع روستایی معرفی و هنرهای تجسمی، فرهنگ و میراث تاریخی به‌عنوان ابزار تولید ثروت و بازاحیای فرایندهای سنتی اقتصادی در جزیره پرنس ادوارد نام‌برده شده است. شاو (۲۰۱۴)، در پژوهشی تحت عنوان: برنامه فضاهای شهر مبلورن؛ بازیابی شهر خلاق، به این نتایج دست یافت، کاهش دسترسی و قیمت را از فضای داخل شهری برای تولید فرهنگی به‌عنوان مسائل مهم مبلورن در سال ۲۰۰۰ مشخص شده است. برنامه فضاهای خلاق در شهر برای جبران این مسائل با ارائه فضاهای مقرون به صرفه برای استفاده خلاق در بخش‌های دولتی و خصوصی طراحی شده است. ساوینی و دمبسکی (۲۰۱۶)، در پژوهشی تحت عنوان: ساخت شهر خلاق، نمادها و سیاست آمستردام شمالی، به این نتایج دست یافتند، چگونه از طریق نمادهایی که تصاویر گذشته صنعت تولید و نیروی کار انسانی را پیوند می‌دهد، این تغییر سیاسی منتقل شده است. کن و ان جی و (۲۰۱۷) در پژوهش خود نشان داد که روستای دونگ لم دارای پتانسیل‌های لازم برای گردشگری خلاق است. بر این اساس لازم است تا بسته‌های گردشگری متنوعی از جمله اکوتوریسم گردشگری، گردشگری روستایی در این منطقه وجود داشته باشد. لیو و همکاران (۲۰۱۹)، در پژوهشی تحت عنوان، روستای خلاق چینی؟ شرکت‌های شهرک - روستا به‌عنوان انکوباتور، به این نتایج دست یافتند، مجتمع‌های صنعتی متروکه در بخش‌های روستایی مناطق ساحلی چین می‌توانند به‌عنوان انکوباتور برای صنایع خلاق عمل نمایند. واهونو و همکاران (۲۰۲۰)، در پژوهشی تحت عنوان، توسعه دهکده‌های نوآور و خلاق به‌عنوان دهکده‌های آموزشی، به این نتایج دست یافتند، برنامه‌های خلاق در روستاها می‌تواند در توسعه پتانسیل مردم تأثیر مثبت و معناداری داشته باشد.

روش‌شناسی

این پژوهش کاربردی با رویکردی توصیفی-تحلیلی در سال (۱۴۰۰)، در سکونتگاه‌های روستایی بخش قلعه‌نو شهرستان ری انجام شد. نوع پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نوع پیمایشی به‌منظور شناسایی و مفهوم‌شناسی ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌های شکل‌گیری روستای خلاق انجام شد. در تحقیق حاضر از دو نوع جامعه آماری استفاده شد. جامعه آماری در بخش اول، مربوط به ساکنین روستاهای (قلعه‌نو) می‌باشد، که براساس نمونه‌گیری تصادفی تعداد (۳۶۶) تعیین گردیده شد، و براساس درصد بین روستاهای مورد مطالعه نمونه‌گیری توزیع شد. جدول (۱). قابل ذکر است روستاهای بالای ۲۰ خانوار را در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار دادیم، دلیل تمرکز بر معیار جمعیتی خانوار این است که برای تحقق یافتن ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌های روستای خلاق و تعمیم‌پذیری آن‌ها، روستاهای مطالعه شده باید از کمترین ویژگی‌های جمعیتی مناسب (برای شکل‌گیری انواع خلاقیت) بهره‌مند باشند تا در صورت رسیدن به نتیجه مطلوب بتوان نتایج را به سایر روستاهای با جمعیت کمتر تعمیم داد. جامعه آماری در بخش دوم شامل: مدیران و متخصصان حوزه مطالعاتی در شهرستان ری براساس نمونه‌گیری هدفمند تعداد ۲۰ نفر به‌عنوان جامعه نمونه انتخاب شد. داده‌های مورد نیاز تحقیق به روش اسنادی - میدانی (پرسشنامه و مشاهده) گردآوری شد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه بود که با مطالعات از مقالات مرتبط با پژوهش و منطبق با منطقه مورد مطالعه، شاخص‌ها در قالب سؤالات تدوین و در قالب پرسشنامه منعکس شد. جدول (۲). فرایند تحلیل داده‌ها در چند بخش انجام شد. در ابتدا با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای به بررسی وضعیت هر یک از معرف‌های ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌های شکل‌گیری روستای خلاق پرداخته شد، در ادامه نیز به استفاده از مدل FBMW به رتبه‌بندی هر یک از ارکان و معرف‌های آن، زیرساخت‌ها و معرف‌های آن، و شاخص‌ها و معرف‌های آن، پرداخته شد.

جدول ۱. حجم نمونه در روستاهای مورد مطالعه

ردیف	روستا	خانوار	جامعه نمونه
۱	زمان آباد	۱۱۴۱	۵۴
۲	قلعه نو خالصه	۱۵۸۴	۷۵
۳	کریم آباد تهرانچی	۲۶۱	۱۳
۴	طالب آباد	۷۳۷	۳۵
۵	گل تپه کبیر	۲۱۹	۱۱
۶	ده خیر	۶۷۲	۳۲
۷	عشق آباد	۳۶۱	۱۸
۸	فیروز آباد	۲۵۱۰	۱۱۶
۹	قمی آباد	۲۵۲	۱۲
	جمع	۷۷۳۷	۳۶۶

منبع: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

جدول ۲. ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌های شکل‌گیری روستای خلاق

مؤلفه	ارکان، زیرساخت، شاخص	معرف
جامعه روستایی	ارکان	روستایان ساکن
		مهاجران به روستا
فعالیت اقتصادی	ارکان	کشاورزی و دامی
		فرداست و فرودست کشاورزی و دامی
		غیر کشاورزی و دامی
فضای روستا	ارکان	کالبد روستا
		منظره طبیعی
پیوندها و ارتباطات	ارکان	خویشاوندان و بستگان
		قومی
		مذهبی
چشم‌انداز	ارکان	آینده‌نگری روستا
بستر دانش‌های بومی و جدید	زیرساخت	دانش‌های بومی
		دانش‌های جدید
صنایع خلاق	زیرساخت	فرداست و فرودست کشاورزی و دامی
		صنایع دستی
		صنایع فرهنگی (موسیقی، نمایش و ...)
بسترهای اجتماعی	زیرساخت	تنوع اجتماعی
		برابری اجتماعی
		وفاق (انسجام) اجتماعی
		سرمایه اجتماعی
هنر و فرهنگ	زیرساخت	آیین‌ها و مراسم
		گویش و منش
		آفرینش ارزش
منابع طبیعی	زیرساخت	آب‌وهوا
		زمین
		مرتع
انعطاف‌پذیری و پذیرش	شاخص	میزان توجه به حفظ محیط‌زیست
		امید مردم روستا به آینده مطلوب

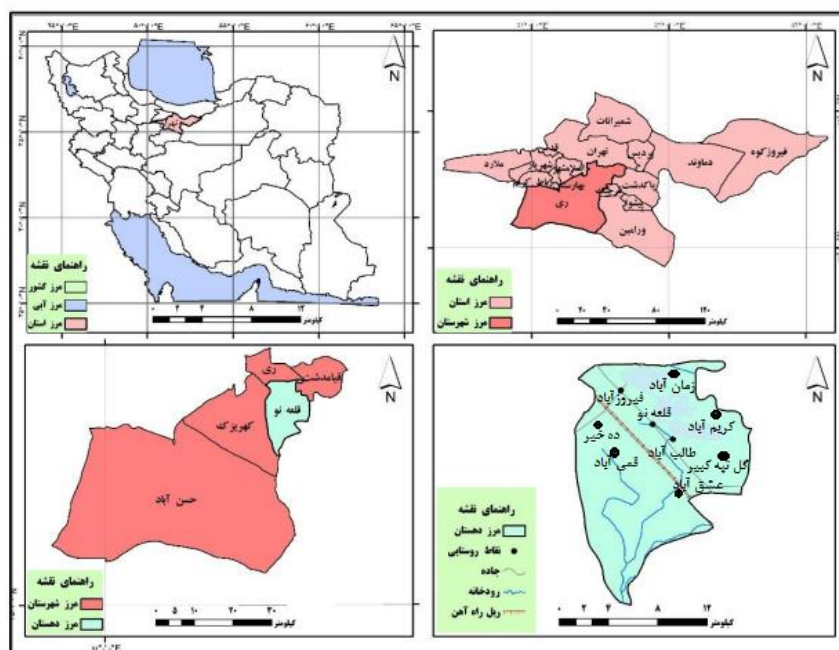
میزان پذیرش عقاید و ارزش‌های جدید توسط مردم روستا		
میزان تمایل به حفظ و پایبند بودن به ارزش‌های فرهنگی گذشته		
سازگاری بافت تاریخی و بافت جدید در روستا		
استقبال از اختراع و نوآوری توسط ساکنین روستا		
اعتماد به تصمیم‌گیری و برنامه‌های نخبگان		
وجود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل‌کردگان دانشگاهی در روستا		
توانایی به‌کارگیری راه‌حل‌های ابتکاری و جدید برای حل مشکلات روستا	شاخص	ابتکار
برگزاری فستیوال‌ها و جشن‌ها برای جذب گردشگری در روستا		
برگزاری نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری برای تقویت ایده‌های خلاق		
زیباسازی منظر و چشم‌انداز کالبدی روستا		
وجود فضاها از جمله رستوران، قهوه‌خانه برای خدمات‌دهی به گردشگران		
استفاده از شیوه‌های نوین بازاریابی برای فروش محصولات روستایی		
پذیرش خلاقیت توسط ساکنین محلی روستا		
تبلیغات برای جذب ایده‌های خلاقانه مرتبط با روستا از طریق فضای مجازی	شاخص	ترویج و آموزش
استفاده از روش‌های جدید در ارائه توانمندی روستاییان		
توجه به تبلیغات جاذبه‌های خلاقیت روستایی با تولید فیلم و سریال		
حمایت مردم روستا و مسئولان محلی از طریق طرح‌های کارآفرینی		
میزان جسارت و نوآوری اهالی روستا در خدمات‌دهی خلاقانه به گردشگران		
آموزش و انگیزه‌بخشی به کارآفرینان		
تشکیل کارگاه‌های آموزشی در روستا		
توانایی قبول پیامدهای شکست فعالیت‌های فردی	شاخص	خطرپذیری
میزان ترس از خطرناک‌امی به دلیل کمبود سرمایه		
خطرپذیری به‌منظور تأمین نیازهای اساسی		
استقبال از راه‌اندازی فعالیت‌های مرتبط با گردشگری زمینه‌سازی برای اشتغال افراد غیربومی در روستا		
زمینه‌سازی برای آموزش افراد در فعالیت‌های خوداشتغالی		
مهاجرت از شهر به روستا و سرمایه‌گذاری در روستا		
افزایش تنوع مشاغل و صنایع کوچک در روستا		
مهم‌بودن زمینه برای فعالیت هنرمندان و تولیدکنندگان صنایع دستی و هنری در روستا		
میزان توانایی مدیران محلی برای هدایت روستا در راستای توسعه روستای خلاق		
میزان قدرت نفوذ مدیران محلی در میان مردم روستا		
میزان توجه مدیران روستا به خلاقیت ساکنان روستا و حمایت از آن‌ها		
استفاده از افراد متخصص و ماهر در زمینه‌های مدیریتی		
تسهیل موانع قانونی و نهادی برای فعالیت‌های هنری	شاخص	رهبری
مناسب بودن عملکرد مدیران روستا در جذب خدمات		
توسعه مناسب زیرساخت‌های ارتباطی و حمل‌ونقل		
توانایی مدیران روستا در ایجاد ارتباط با سایر روستاها و شهرها		

علاقه‌مندی مدیران به انتقال دانش و تجارب درزمینهٔ صنایع‌دستی	شاخص	مشارکت
آموزش و افزایش آگاهی مردم محلی درزمینهٔ فعالیت‌های خلاق توسط مدیران محلی		
میزان سهمیم بودن مردم روستا در امور توسعه روستا		
میزان اتحاد و همدلی مردم روستا در مواقع مختلف		
توسعه ایده‌های خلاقانه برای بهبود مشارکت مردمی		
افزایش روحیه کار جمعی میان اهالی روستا برای شکل‌گیری روستای خلاق		
مشارکت ساکنان در هنر		
میزان مشارکت مردم در حفاظت از میراث فرهنگی		
میزان اعتماد اجتماعی، تعاون و همیاری اجتماعی مردم روستا		
میزان مشارکت مردم در فعالیت‌های جاذب گردشگران		

منبع: جهان‌تیغ و همکاران، ۱۳۹۹، راست قلم و همکاران، ۱۳۹۵، قاسم‌لو و همکاران، ۱۳۹۸، مختاری ملک‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۴.

مطابق شکل (۱)، شهرستان ری بین ۵۰ درجه و ۵۰ دقیقه و ۵۷ ثانیه تا ۵۱ درجه ۴۱ دقیقه و ۳۳ ثانیه طول شرقی و ۳۵ درجه و ۶ دقیقه و ۳۲ ثانیه تا ۳۵ درجه و ۳۸ دقیقه و ۵ ثانیه عرض شمالی واقع شده و مساحت آن ۲۲۹۵ کیلومترمربع می‌باشد (معاونت سیاسی و اجتماعی استانداری تهران، ۱۳۹۳، ۵۳). براساس سرشماری سال ۱۳۹۵، جمعیت شهرستان ری ۳۴۹۷۰۰ نفر شامل ۹۶۹۹۶ خانوار بوده که از این تعداد ۱۴۶۸۳۷ نفر و ۴۱۸۱۹ خانوار در مناطق شهری و ۲۰۲۸۶۰ نفر با ۵۵۱۵۹ خانوار در مناطق روستایی این شهرستان ساکن هستند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). نکته در خورد توجه این است که شهرستان ری با ۹۸ روستای مسکونی، ۲۱ درصد جمعیت روستایی و ۱۲ درصد روستاهای استان تهران را داراست که تنها ۱۹ درصد روستاهای شهرستان را شامل می‌شوند. در این راستا، بخش قلعه‌نو یکی از بخش‌های شهرستان ری استان تهران می‌باشد که دارای ۱۴ روستا مسکونی و ۶ روستای فاقد سکنه می‌باشد.

شکل ۱. نقشه موقعیت جغرافیایی روستاهای مورد مطالعه

یافته‌های پژوهش

در ابتدا در این قسمت از پژوهش به بررسی وضعیت هر یک از معرف‌های (ارکان، زیرساخت، شاخص‌ها) روستای خلاق در سکونتگاه‌های روستایی بخش قلعه‌نو پرداخته شده است. در این راستا، در پی میزان هر یک از معرف‌های (ارکان، زیرساخت، شاخص‌ها) از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شده است. برای جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه بسته، دارای جهت مثبت و طیف پنج گزینه‌ای لیکرت ۱ تا ۵ (خیلی کم، امتیاز ۱، کم: امتیاز ۲، متوسط: امتیاز ۳، زیاد: امتیاز ۴، خیلی زیاد: امتیاز ۵) صورت گرفت. بنابراین هرچقدر میانگین هر یک از معرف‌های موردبررسی از حد وسط که در طیف لیکرت (۳) است، کمتر باشد، بیانگر وضعیت نامطلوب معرف‌ها است، ولی هر چه میانگین هر یک از معرف‌ها بالاتر از حد وسط باشد، نشان‌دهنده وضعیت مطلوب هر یک از معرف‌ها است. همچنین در این آزمون اگر مقدار سطح معنی‌دار (Sig)، از (۰/۰۵) کمتر باشد، بیانگر این است که می‌توان میانگین حاصل از نمونه را به کل ساکنان روستاهای بخش قلعه‌نو تعمیم داد. بر این اساس با توجه به نتایج یافته‌ها و با احتساب دامنه طیفی که بین ۱ تا ۵ و براساس طیف لیکرت در نوسان است. نتایج به شرح جداول (۳، ۴، ۵) می‌باشد.

جدول ۳. بررسی وضعیت معرف‌های (ارکان) روستای خلاق در سکونتگاه‌های روستایی

حد متوسط (۳): میانگین فرضی					
فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵		معناداری (۲) (دامنه)	T	میانگین	معرف
پایین	بالا				
۳/۰۸	۳/۶۸	۰/۰۰۰	۲۳/۹۰۰	۳/۶۰	روستایان ساکن
۲/۹۸	۳/۳۵	۰/۰۰۰	۲۳/۸۲۴	۳/۲۵	مهاجران به روستا
۲/۸۷	۳/۱۱	۰/۰۰۰	۲۲/۴۶۲	۳/۰۲	کشاورزی و دامی
۳/۲۱	۳/۵۲	۰/۰۰۰	۲۴/۴۵۳	۳/۴۲	فرداست و فرودست کشاورزی و دامی
۳/۰۲	۳/۳۳	۰/۰۰۰	۲۴/۵۵۰	۳/۱۲	غیر کشاورزی و دامی
۳/۱۲	۳/۴۵	۰/۰۰۰	۲۴/۵۵۴	۳/۳۳	کالبد روستا
۳/۳۱	۳/۵۶	۰/۰۰۰	۲۴/۵۶۷	۳/۴۴	منظره طبیعی
۳/۲۱	۳/۶۵	۰/۰۰۰	۲۶/۵۵۴	۳/۵۵	خویشاوندان و بستگان
۲/۸۹	۳/۲۸	۰/۰۰۰	۲۳/۶۲۷	۳/۱۲	قومی
۳/۱۱	۳/۳۴	۰/۰۰۰	۲۵/۳۳۴	۳/۲۲	مذهبی
۳/۲۳	۳/۴۲	۰/۰۰۰	۲۵/۴۴۳	۳/۳۱	آینده‌نگری روستا

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول ۴. بررسی وضعیت معرف‌های (زیرساخت) روستای خلاق در سکونتگاه‌های روستایی

حد متوسط (۳): میانگین فرضی					
فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵		معناداری (۲) (دامنه)	T	میانگین	معرف
پایین	بالا				
۳/۱۱	۳/۳۴	۰/۰۰۰	۲۵/۳۳۴	۳/۲۲	دانش‌های بومی
۳/۰۷	۳/۳۲	۰/۰۰۰	۲۵/۴۴۳	۳/۲۱	دانش‌های جدید
۳/۰۰	۳/۲۱	۰/۰۰۰	۲۵/۳۲۱	۳/۱۱	فرداست و فرودست کشاورزی و دامی
۳/۱۶	۳/۴۵	۰/۰۰۰	۲۵/۴۴۳	۳/۳۳	صنایع دستی
۳/۲۲	۳/۴۵	۰/۰۰۰	۲۵/۴۳	۳/۳۳	صنایع فرهنگی (موسیقی، نمایش و ...)
۳/۱۵	۳/۴۱	۰/۰۰۰	۲۵/۳۳۲	۳/۲۱	تنوع اجتماعی
۳/۱۸	۳/۳۲	۰/۰۰۰	۲۵/۴۴۳	۳/۲۱	برابری اجتماعی
۳/۱۸	۳/۵۴	۰/۰۰۰	۲۵/۳۲۲	۳/۳۳	وفاق (انسجام) اجتماعی

خلاقت در فضای پیراشهری... (عطایی و همکاران)

۲/۰۴	۳/۳۲	۰/۰۰۰	۲۵/۴۳۲	۳/۱۲	سرمایه اجتماعی
۳/۰۰	۳/۲۱	۰/۰۰۰	۲۵/۴۳۱	۳/۰۹	آیین‌ها و مراسم
۳/۱۱	۳/۳۴	۰/۰۰۰	۲۵/۳۳۴	۳/۲۵	گویش و منش
۳/۲۲	۳/۴۲	۰/۰۰۰	۲۵/۳۴۲	۳/۳۲	آفرینش ارزش
۳/۲۲	۳/۴۴	۰/۰۰۰	۲۵/۳۳۴	۳/۳۳	آب‌وهوا
۳/۲۲	۳/۴۶	۰/۰۰۰	۲۵/۴۱۲	۳/۳۱	زمین
۳/۳۳	۳/۲۱	۰/۰۰۰	۲۵/۳۳۲	۳/۱۱	مرتع

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول ۵. بررسی وضعیت معرف‌های (شاخص) روستای خلاق در سکونتگاه‌های روستایی

حد متوسط (۳): میانگین فرضی					
فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵	معناداری (۲ دامنه)	T	میانگین	گویه	پایین
					بالا
۲/۲۲	۲/۵۶	۰/۰۰۰	۲۳/۳۳۶	۲/۴۴	میزان توجه به حفظ محیط‌زیست
۲/۸۹	۳/۱۳	۰/۰۰۰	۲۵/۰۷۵	۳/۰۰	امید مردم روستا به آینده مطلوب
۳/۰۳	۳/۴۳	۰/۰۰۰	۲۵/۲۶۱	۳/۱۵	میزان پذیرش عقاید و ارزش‌های جدید توسط مردم روستا
۳/۰۳	۳/۳۲	۰/۰۰۰	۲۵/۲۳۶	۳/۱۹	میزان تمایل به حفظ و پایبند بودن به ارزش‌های فرهنگی گذشته
۳/۰۰	۳/۳۲	۰/۰۰۰	۲۵/۲۹۷	۳/۱۱	سازگاری بافت تاریخی و بافت جدید در روستا
۳/۰۰	۳/۳۱	۰/۰۰۰	۲۵/۴۹۸	۳/۰۹	استقبال از اختراع و نوآوری توسط ساکنین روستا
۲/۵۶	۲/۹۸	۰/۰۰۰	۲۳/۰۵۶	۲/۸۸	اعتماد به تصمیم‌گیری و برنامه‌های نخبگان
۲/۶۵	۲/۸۷	۰/۰۰۰	۲۳/۰۴۳	۲/۸۷	وجود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل‌کردگان دانشگاهی در روستا
۲/۸۷	۳/۰۰	۰/۰۰۰	۲۴/۱۲۳	۲/۹۰	توانایی به‌کارگیری راه‌حل‌های ابتکاری و جدید برای حل مشکلات روستا
۲/۸۹	۳/۱۳	۰/۰۰۰	۲۵/۲۳۱	۳/۰۰	برگزاری فستیوال‌ها و جشن‌ها برای جذب گردشگری در روستا
۲/۹۸	۳/۱۳	۰/۰۰۰	۲۵/۳۴۲	۳/۰۱	برگزاری نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری برای تقویت ایده‌های خلاق
۲/۹۸	۳/۲۱	۰/۰۰۰	۲۵/۳۲۱	۳/۰۸	زیباسازی منظر و چشم‌انداز کالبدی روستا
۳/۰۰	۳/۱۴	۰/۰۰۰	۲۵/۳۴۱	۳/۰۹	وجود فضاها از جمله رستوران، قهوه‌خانه‌ها برای خدمات‌دهی به گردشگران
۳/۰۳	۳/۲۲	۰/۰۰۰	۲۵/۵۳۲	۳/۱۵	استفاده از شیوه‌های نوین بازاریابی برای فروش محصولات روستایی
۲/۸۸	۳/۲۱	۰/۰۰۰	۲۵/۲۳۴	۳/۰۶	پذیرش خلاقت توسط ساکنین محلی روستا
۳/۰۳	۳/۲۲	۰/۰۰۰	۲۵/۴۳۲	۳/۱۱	تبلیغات برای جذب ایده‌های خلاقانه مرتبط با روستا از طریق فضای مجازی
۲/۷۸	۳/۱۲	۰/۰۰۰	۲۴/۲۲۳	۲/۹۸	استفاده از روش‌های جدید در ارائه توانمندی روستاییان
۲/۸۷	۳/۱۹	۰/۰۰۰	۲۵/۲۲۱	۳/۰۳	توجه به تبلیغات جاذبه‌های خلاقت روستایی با تولید فیلم و سریال
۳/۰۳	۳/۲۳	۰/۰۰۰	۲۵/۳۳۲	۳/۱۱	حمایت مردم روستا و مسئولان محلی از طریق طرح‌های کارآفرینی
۳/۰۳	۳/۲۳	۰/۰۰۰	۲۵/۳۲۲	۳/۰۹	میزان جسارت و نوآوری اهالی روستا در خدمات‌دهی خلاقانه به گردشگران
۳/۰۱	۳/۲۳	۰/۰۰۰	۲۵/۴۵۳	۳/۱۱	آموزش و انگیزه‌بخشی به کارآفرینان
۲/۸۹	۳/۱۳	۰/۰۰۰	۲۵/۳۲۱	۳/۰۰	تشکیل کارگاه‌های آموزشی در روستا
۲/۷۸	۳/۰۵	۰/۰۰۰	۲۴/۱۲۳	۲/۹۸	توانایی قبول پیامدهای شکست فعالیت‌های فردی
۳/۰۳	۳/۲۵	۰/۰۰۰	۲۵/۴۴۳	۳/۱۳	میزان ترس از خطرناک‌امی به دلیل کمبود سرمایه
۳/۳۳	۳/۵۶	۰/۰۰۰	۲۵/۶۵۴	۳/۴۳	خطرپذیری به‌منظور تأمین نیازهای اساسی
۳/۰۰	۳/۲۴	۰/۰۰۰	۲۵/۳۳۲	۳/۱۳	استقبال از راه‌اندازی فعالیت‌های مرتبط با گردشگری و زمینه‌سازی برای اشتغال افراد غیربومی در روستا
۲/۸۹	۳/۱۴	۰/۰۰۰	۲۵/۲۱۳	۳/۰۳	زمینه‌سازی برای آموزش افراد در فعالیت‌های خوداشتغالی
۲/۷۱	۲/۹۸	۰/۰۰۰	۲۴/۲۱۳	۲/۸۸	مهاجرت از شهر به روستا و سرمایه‌گذاری در روستا
۲/۷۱	۲/۹۸	۰/۰۰۰	۲۴/۲۱۳	۲/۸۸	افزایش تنوع مشاغل و صنایع کوچک در روستا
۲/۷۱	۳/۰۰	۰/۰۰۰	۲۴/۳۳۴	۲/۹۲	مهم‌بودن زمینه برای فعالیت هنرمندان و تولیدکنندگان صنایع‌دستی و هنری در روستا

۲/۷۷	۳/۰۳	۰/۰۰۰	۲۴/۳۳۴	۲/۹۸	میزان توانایی مدیران محلی برای هدایت روستا در راستای توسعه روستای خلاق
۲/۶۳	۲/۹۰	۰/۰۰۰	۲۴/۲۳۳	۲/۸۸	میزان قدرت نفوذ مدیران محلی در میان مردم روستا
۲/۴۵	۲/۷۸	۰/۰۰۰	۲۴/۲۱۳	۲/۶۶	میزان توجه مدیران روستا به خلاقیت ساکنان روستا و حمایت از آن‌ها
۲/۳۲	۲/۵۶	۰/۰۰۰	۲۴/۳۳۲	۲/۴۵	استفاده از افراد متخصص و ماهر در زمینه‌های مدیریتی
۲/۴۴	۲/۷۴	۰/۰۰۰	۲۴/۱۲۳	۲/۶۷	تسهیل موانع قانونی و نهادی برای فعالیت‌های هنری
۲/۷۷	۲/۹۸	۰/۰۰۰	۲۴/۳۳۲	۲/۸۹	مناسب بودن عملکرد مدیران روستا در جذب خدمات
۳/۱۰	۳/۲۵	۰/۰۰۰	۲۵/۲۲۳	۳/۱۳	توسعه مناسب زیرساخت‌های ارتباطی و حمل و نقل
۳/۱۱	۳/۳۲	۰/۰۰۰	۲۵/۳۳۴	۳/۲۱	توانایی مدیران روستا در ایجاد ارتباط با سایر روستاها و شهرها
۳/۷۸	۳/۱۳	۰/۰۰۰	۲۵/۱۲۳	۳/۰۰	علاقه‌مندی مدیران به انتقال دانش و تجارب در زمینه صنایع دستی
۳/۰۳	۳/۲۳	۰/۰۰۰	۲۵/۲۲۳	۳/۱۱	آموزش و افزایش آگاهی مردم محلی در زمینه فعالیت‌های خلاق توسط مدیران محلی
۲/۷۸	۲/۹۸	۰/۰۰۰	۲۴/۱۳۲	۲/۹۰	میزان سهم مردم روستا در امور توسعه روستا
۳/۸۸	۳/۱۲	۰/۰۰۰	۲۵/۳۳۲	۳/۰۰	میزان اتحاد و همدلی مردم روستا در مواقع مختلف
۳/۸۸	۳/۱۱	۰/۰۰۰	۲۵/۳۴۲	۳/۰۳	توسعه ایده‌های خلاقانه برای بهبود مشارکت مردمی
۳/۰۱	۳/۲۱	۰/۰۰۰	۲۵/۳۹۸	۳/۱۱	افزایش روحیه کار جمعی میان اهالی روستا برای شکل‌گیری روستای خلاق
۳/۰۰	۳/۲۱	۰/۰۰۰	۲۵/۲۲۳	۳/۰۹	مشارکت ساکنان در هنر
۳/۰۱	۳/۲۲	۰/۰۰۰	۲۵/۲۲۴	۳/۱۰	میزان مشارکت مردم در حفاظت از میراث فرهنگی
۳/۱۱	۳/۴۳	۰/۰۰۰	۲۵/۳۵۶	۳/۲۱	میزان اعتماد اجتماعی، تعاون و همیاری اجتماعی مردم روستا
۳/۱۳	۳/۴۷	۰/۰۰۰	۲۵/۳۶۰	۳/۲۴	میزان مشارکت مردم در فعالیت‌های جاذب گردشگران

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

مطابق جدول (۵)، همه معرف‌های مطرح‌شده با مقدار میانگین به‌دست‌آمده بالاتر از حد متوسط عدد (۳)، گویای وضعیت خوب ارکان روستای خلاق در سکونتگاه‌های روستایی مورد مطالعه می‌باشد. جامعه روستایی، فعالیت‌های اقتصادی، فضای روستا، پیوندها و ارتباط‌ها و چشم‌انداز، پنج رکن اصلی روستای خلاق است. **جامعه روستایی**: در واقع در روستای خلاق باید شرایط و فعالیت‌هایی مدنظر قرار گیرد که به ظهور کارآفرینان آینده منجر شود و تحسین‌گر موفقیت ساکنان خلاق نیز باشد، که مطابق نتایج به‌دست‌آمده معرف‌های جامعه روستایی در سکونتگاه‌های مورد مطالعه در وضعیت خوبی قرار دارد. **فعالیت‌های اقتصادی**: خلاقیت در اغلب به ایجاد فرصت‌های اجتماعی می‌انجامد و کارآفرینان فرهنگی، کسب و کارهای خلاق را شروع می‌کنند و آن‌ها را پرورش می‌دهند. تجاری‌سازی ایده‌های نوآورانه و خلاق، اشتغال‌زایی و تولید ثروت را از طریق فعالیت‌های چون گردشگری روستایی و برگزاری جشنواره‌ها و یا نمایشگاه‌ها گیاهان دارویی در روستاهای خلاق به وجود می‌آورد. در این راستا مطابق نتایج به دست آمده، وضعیت معرف‌های مطرح‌شده در سکونتگاه‌های روستایی بخش قلعه‌نو مطلوب می‌باشد. **فضای روستا**: ارتباط قوی بین فضا و خلاقیت وجود دارد، افراد خلاق به فضایی برای زندگی، کار، الهام‌بخش و نمایش کارهای خود نیاز دارند، که مطابق جدول (۳)، فضای روستای برای ایجاد خلاقیت و نوآوری مطلوب می‌باشد. **پیوندها و ارتباط‌ها**: یک محیط روستایی که به دنبال برانگیختن و پشتیبانی از خلاقیت است، باید بتواند بسیاری از اقدامات مجزا را نیز به هم پیوند دهد. این پیوندها اغلب اوقات توسط بنه‌ها رهبری می‌شود و چشم‌اندازشان پرورش خلاقیت است، و در نهایت **چشم‌انداز**: در روستای خلاق بیان و اظهار یک چشم‌انداز قوی باعث انگیزه دهی به نوجوانان و جوانان روستایی در بروز خلاقیت در محورهای مختلف می‌شود، در این راستا مطابق نتایج به‌دست‌آمده وضعیت پیوندها و ارتباط‌ها و چشم‌انداز در سکونتگاه‌های روستایی مطلوب می‌باشد.

زیرساخت‌های روستای خلاق نیز منطبق بر پنج عامل: بسترهای دانش بومی و جدید، صنایع منطبق، بسترهای اجتماعی، هنر و فرهنگ و منابع طبیعی می‌باشد. **بسترهای دانش بومی و جدید**: با افزایش سطح تحصیلات در روستاها می‌توان انتظار داشت تا

نسل نوجوان و جوان زمینه خلاقیت و نوآوری را داشته باشند، که مطابق جدول (۴)، وضعیت معرف‌های مطرح‌شده در این زیرساخت مطلوب است. **صنایع منطبق:** ماهیت ذاتی روستا بر تولیدات بخش کشاورزی و دامی و محصولات جانبی آن‌ها استوار است، بنابراین احتمال بروز خلاقیت در این دسته از فعالیت‌ها و صنایع وابسته بیشتر است، در این راستا براساس نتایج به‌دست‌آمده، وضعیت معرف‌های مطرح‌شده در این زیرساخت نیز مطلوب می‌باشد. **بسترهای اجتماعی:** این زیرساخت شامل تنوع، برابری، وفاق و سرمایه اجتماعی است که باید با آموزش‌های عمومی قوی، زمینه پرورش افراد خلاق را مهیا سازد، در این راستا، مطابق نتایج جدول (۴)، وضعیت معرف‌های این زیرساخت مطلوب است. **هنر و فرهنگ:** برخورداری از هنر و فرهنگ منحصر به فرد هر روستا بستر زایش هنرهای ارزشمند و فرهنگ اصیلی است که می‌تواند موقعیت‌های زیادی را برای نوآوری در این بخش ارائه کند، و در نهایت **منابع طبیعی:** عامل جدایی شهر و روستا در زیرساخت منابع طبیعی نهفته است، در این راستا مطابق نتایج به‌دست‌آمده، منابع طبیعی روستاهای مورد مطالعه و هنر و فرهنگ می‌توانند زمینه تولد روستاهای خلاق باشند.

در نهایت مطابق جدول (۵)، در بخش شاخص‌های شهر خلاق، تمامی معرف‌ها به جزء (میزان توجه به حفظ محیط زیست، اعتماد به تصمیم‌گیری و برنامه‌های نخبگان، وجود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل‌کردگان دانشگاهی در روستا، توانایی به‌کارگیری راه‌حل‌های ابتکاری و جدید برای حل مشکلات روستا، استفاده از روش‌های جدید در ارائه توانمندی روستاییان، توانایی قبول پیامدهای شکست فعالیت‌های فردی، مهاجرت از شهر به روستا و سرمایه‌گذاری در روستا، افزایش تنوع مشاغل و صنایع کوچک در روستا، مهیا بودن زمینه برای فعالیت هنرمندان و تولیدکنندگان صنایع دستی و هنری در روستا، میزان توانایی مدیران محلی برای هدایت روستا در راستای توسعه روستای خلاق، میزان قدرت نفوذ مدیران محلی در میان مردم روستا، میزان توجه مدیران روستا به خلاقیت ساکنان روستا و حمایت از آن‌ها، استفاده از افراد متخصص و ماهر در زمینه‌های مدیریتی، تسهیل موانع قانونی و نهادی برای فعالیت‌های هنری، مناسب بودن عملکرد مدیران روستا در جذب خدمات، میزان سهیم بودن مردم روستا در امور توسعه روستا)، در وضعیت مطلوبی قرار دارند و می‌توانند زمینه تولد روستاهای خلاق باشند.

تحلیل فضایی سکونتگاه‌های روستایی بخش قلعه‌نو شهرستان ری براساس ارکان، زیرساخت‌ها، شاخص‌های شکل -

گیری روستای خلاق با استفاده از مدل Fuzzy BWM

در ابتدا پس از ساخت معیارهای تصمیم، ابتدا پرسشنامه‌ای برای انجام روش بهترین و بدترین فازی بین خبرگان توزیع گردید تا بهترین (مهم‌ترین) و بدترین (کم‌اهمیت‌ترین) مؤلفه‌ها توسط هر یک از اعضای گروه خبرگان تعیین گردد. در ادامه نیز با استفاده از متغیرهای زبانی، ترجیحات کیفی بهترین بعد نسبت به سایر مؤلفه‌ها تعیین گردیده شد، سپس ترجیحات به‌دست‌آمده به اعداد فازی مثلثی تبدیل گردیده شد، در نهایت سکونتگاه‌های روستایی را براساس ارکان، زیرساخت‌ها، شاخص‌های شکل - گیری روستای خلاق مورد بررسی قرار گرفته شد.

جدول ۶. اهمیت نسبی (ارکان)

مؤلفه	اوزان ارکان	معرف	اوزان نسبی معرف‌ها	اوزان کلی
جامعه روستایی	۰/۳۱۱	روستاییان ساکن	۰/۱۵۶	۰/۰۴۸
		مهاجران به روستا	۰/۱۴۳	۰/۰۴۴
فعالیت اقتصادی	۰/۳۱۲	کشاورزی و دامی	۰/۱۷۷	۰/۰۵۵
		فرداست و فرودست کشاورزی و دامی	۰/۱۸۰	۰/۰۵۶
		غیر کشاورزی و دامی	۰/۱۶۵	۰/۰۵۱
فضای روستا		کالبد روستا	۰/۱۸۹	۰/۰۶۵

۰/۰۶۸	۰/۱۹۹	منظره طبیعی	۰/۳۴۵	پیوندها و ارتباطات
۰/۰۴۴	۰/۱۴۵	خویشاوندان و بستگان	۰/۳۰۰	
۰/۰۴۶	۰/۱۵۵	قومی		
۰/۰۳۹	۰/۱۳۲	مذهبی		چشم انداز
۰/۰۵۲	۰/۱۷۷	آینده‌نگری روستا	۰/۲۹۸	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول ۷. اهمیت نسبی (زیرساخت‌ها)

مؤلفه	اوزان زیرساخت	معرف	اوزان معرف‌ها	اوزان کلی
بستر دانش‌های بومی و جدید	۰/۳۱۱	دانش‌های بومی	۰/۱۵۴	۰/۰۴۷
		دانش‌های جدید	۰/۱۷۶	۰/۰۶۴
صنایع خلاق	۰/۳۶۶	فرا دست و فرودست کشاورزی و دامی	۰/۱۵۸	۰/۰۵۷
		صنایع دستی	۰/۱۷۶	۰/۰۶۵
		صنایع فرهنگی (موسیقی، نمایش و ...)	۰/۱۶۶	۰/۰۶۰
بسترهای اجتماعی	۰/۳۴۵	تنوع اجتماعی	۰/۱۷۸	۰/۰۶۲
		برابری اجتماعی	۰/۱۵۴	۰/۰۵۴
		وفاق (انسجام) اجتماعی	۰/۱۸۰	۰/۰۶۳
		سرمایه اجتماعی	۰/۱۹۳	۰/۰۷۰
هنر و فرهنگ	۰/۳۱۲	آیین‌ها و مراسم	۰/۱۶۵	۰/۰۵۲
		گویش و منش	۰/۱۵۴	۰/۰۴۹
		آفرینش ارزش	۰/۱۴۳	۰/۰۴۵
منابع طبیعی	۰/۳۲۲	آب‌وهوا	۰/۱۷۷	۰/۰۵۶
		زمین	۰/۱۸۵	۰/۰۵۹
		مرتع	۰/۱۶۷	۰/۰۵۴

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

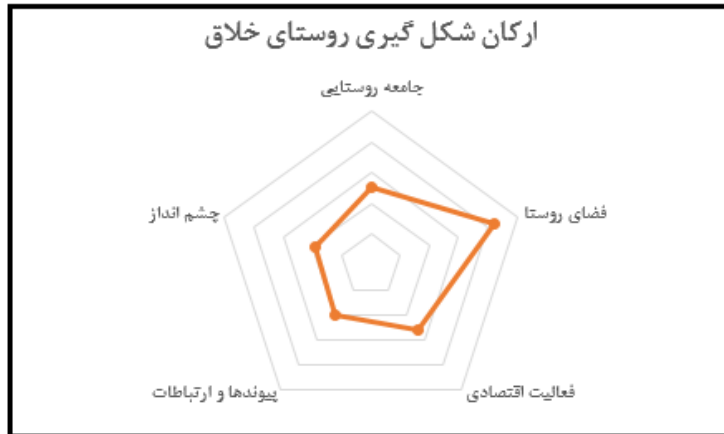
جدول ۸. اهمیت نسبی (شاخص‌ها)

مؤلفه	اوزان ارکان	معرف‌ها	اوزان معرف‌ها	اوزان کلی
انعطاف‌پذیری و پذیرش	۰/۳۲۱	میزان توجه به حفظ محیط‌زیست	۰/۱۵۶	۰/۰۵۱
		امید مردم روستا به آینده مطلوب	۰/۱۵۱	۰/۰۴۹
		میزان پذیرش عقاید و ارزش‌های جدید توسط مردم روستا	۰/۱۶۶	۰/۰۵۴
		میزان تمایل به حفظ و پایبند بودن به ارزش‌های فرهنگی گذشته	۰/۱۵۴	۰/۰۵۰
		سازگاری بافت تاریخی و بافت جدید در روستا	۰/۱۴۴	۰/۰۴۵
		استقبال از اختراع و نوآوری توسط ساکنین روستا	۰/۱۶۵	۰/۰۵۳
		اعتماد به تصمیم‌گیری و برنامه‌های نخبگان	۰/۱۷۸	۰/۰۵۸
		وجود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل‌کردگان دانشگاهی در روستا	۰/۱۸۳	۰/۰۵۹
ابتکار	۰/۳۵۶	تمایل به نوآوری و به‌کارگیری راه‌حل‌های ابتکاری و جدید برای حل مشکلات روستا	۰/۱۶۶	۰/۰۶۰
		برگزاری فستیوال‌ها و جشن‌ها برای جذب گردشگری در روستا	۰/۱۷۰	۰/۰۶۱
		برگزاری نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری برای تقویت ایده‌های خلاق	۰/۱۵۵	۰/۰۵۶
		زیباسازی منظر و چشم‌انداز کالبدی روستا	۰/۱۷۳	۰/۰۶۲
		وجود فضاها از جمله رستوران، قهوه‌خانه برای خدمات‌دهی به گردشگران	۰/۱۷۰	۰/۰۶۱
استفاده از شیوه‌های نوین بازاریابی برای فروش محصولات روستایی	۰/۱۸۸	۰/۰۶۷		

خلاقیات در فضای پیراشهری... (عطایی و همکاران)

۰/۰۶۴	۰/۱۷۹	پذیرش خلاقیات توسط ساکنین محلی روستا		
۰/۰۵۸	۰/۱۵۱	تبلیغات برای جذب ایده‌های خلاقانه مرتبط با روستا از طریق فضای مجازی	۰/۳۷۸	ترویج و آموزش
۰/۰۶۷	۰/۱۷۷	استفاده از روش‌های جدید در ارائه توانمندی روستاییان		
۰/۰۶۳	۰/۱۶۵	توجه به تبلیغات جاذبه‌های خلاقیات روستایی با تولید فیلم و سریال		
۰/۰۷۰	۰/۱۸۳	حمایت مردم روستا و مسئولان محلی از طریق طرح‌های کارآفرینی		
۰/۰۷۰	۰/۱۸۴	میزان جسارت و نوآوری اهالی روستا در خدمات‌دهی خلاقانه به گردشگران		
۰/۰۶۸	۰/۱۷۸	آموزش و انگیزه‌بخشی به کارآفرینان		
۰/۰۶۷	۰/۱۷۶	تشکیل کارگاه‌های آموزشی در روستا		
۰/۰۵۴	۰/۱۵۶	توانایی قبول پیامدهای شکست فعالیت‌های فردی		
۰/۰۶۱	۰/۱۷۶	میزان ترس از خطرناک‌می به دلیل کمبود سرمایه		
۰/۰۵۷	۰/۱۶۵	خطرپذیری به‌منظور تأمین نیازهای اساسی		
۰/۰۵۷	۰/۱۶۳	استقبال از راه‌اندازی فعالیت‌های مرتبط با گردشگری زمینه‌سازی برای اشتغال افراد غیربومی در روستا		
۰/۰۵۳	۰/۱۵۴	زمینه‌سازی برای آموزش افراد در فعالیت‌های خوداشتغالی		
۰/۰۵۴	۰/۱۵۶	مهاجرت از شهر به روستا و سرمایه‌گذاری در روستا		
۰/۰۵۶	۰/۱۶۱	افزایش تنوع مشاغل و صنایع کوچک در روستا		
۰/۰۶۰	۰/۱۷۳	مهیا بودن زمینه برای فعالیت هنرمندان و تولیدکنندگان صنایع دستی و هنری در روستا		
۰/۰۶۵	۰/۱۷۶	میزان توانایی مدیران محلی برای هدایت روستا در راستای توسعه روستای خلاق	۰/۳۶۵	رهبری
۰/۰۶۱	۰/۱۶۵	میزان قدرت نفوذ مدیران محلی در میان مردم روستا		
۰/۰۵۲	۰/۱۵۴	میزان توجه مدیران روستا به خلاقیات ساکنان روستا و حمایت از آنها		
۰/۰۶۵	۰/۱۷۶	استفاده از افراد متخصص و ماهر در زمینه‌های مدیریتی		
۰/۰۶۱	۰/۱۶۵	تسهیل موانع قانونی و نهادی برای فعالیت‌های هنری		
۰/۰۵۳	۰/۱۴۳	مناسب بودن عملکرد مدیران روستا در جذب خدمات		
۰/۰۶۵	۰/۱۷۶	توسعه مناسب زیرساخت‌های ارتباطی و حمل‌ونقل		
۰/۰۶۱	۰/۱۶۵	توانایی مدیران روستا در ایجاد ارتباط با سایر روستاها و شهرها		
۰/۰۶۵	۰/۱۷۶	علاقه‌مندی مدیران به انتقال دانش و تجارب در زمینه‌های صنایع دستی	۰/۳۵۴	مشارکت
۰/۰۵۷	۰/۱۶۱	آموزش و افزایش آگاهی مردم محلی در زمینه فعالیت‌های خلاق توسط مدیران محلی		
۰/۰۶۰	۰/۱۶۷	میزان سهیم بودن مردم روستا در امور توسعه روستا		
۰/۰۶۱	۰/۱۷۱	میزان اتحاد و همدلی مردم روستا در مواقع مختلف		
۰/۰۵۹	۰/۱۶۵	توسعه ایده‌های خلاقانه برای بهبود مشارکت مردمی		
۰/۰۶۳	۰/۱۷۶	افزایش روحیه کار جمعی میان اهالی روستا برای شکل‌گیری روستای خلاق		
۰/۰۵۹	۰/۱۶۵	مشارکت ساکنان در هنر		
۰/۰۵۱	۰/۱۴۳	میزان مشارکت مردم در حفاظت از میراث فرهنگی		
۰/۰۵۵	۰/۱۵۵	میزان اعتماد اجتماعی، تعاون و همیاری اجتماعی مردم روستا		
۰/۰۵۷	۰/۱۶۰	میزان مشارکت مردم در فعالیت‌های جاذب گردشگران		

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

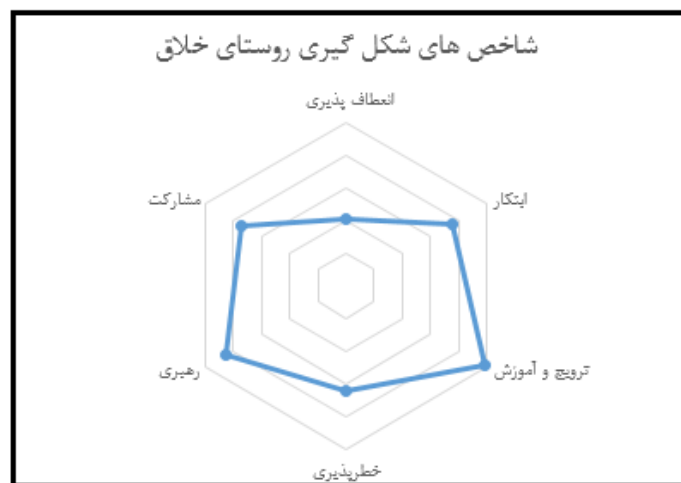
شکل ۲. نمودار ارکان شکل گیری روستای خلاق

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

شکل ۳. نمودار زیرساخت های شکل گیری روستای خلاق

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

شکل ۴. نمودار شاخص های شکل گیری روستای خلاق

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

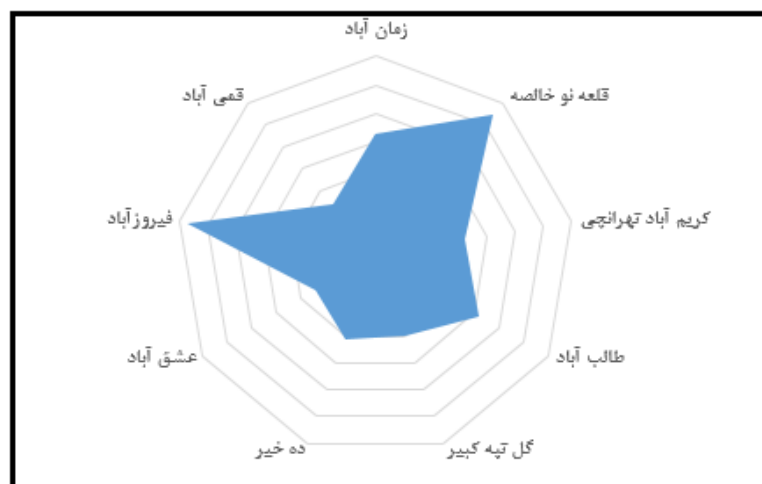

مطابق جدول (۶)، در بین ارکان مطرح شده، فضای روستا با مقدار وزن ۰/۳۴۵ بالاترین وزن را به خود اختصاص داده است. همچنین در ارکان جامعه روستایی، روستاییان ساکن با وزن ۰/۰۴۸، در ارکان فعالیت اقتصادی، معرف فرداست و فرودست کشاورزی و دامی با مقدار وزن ۰/۰۵۶، در ارکان فضای روستا، معرف منظره طبیعی با مقدار وزن ۰/۰۶۸، در ارکان پیوندها و ارتباطها، معرف قومی با مقدار وزن ۰/۰۴۶، بالاترین وزن را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین مطابق جدول (۷)، در بین زیرساخت‌های خلاق، زیرساخت صنایع خلاق با مقدار وزن ۰/۳۶۶، بالاترین وزن را به خود اختصاص داده است. همچنین نتایج وزن دهی معرف‌ها نشان داد، در زیرساخت بستر دانش‌های بومی و جدید، دانش جدید با مقدار وزن ۰/۰۶۴، در زیرساخت صنایع خلاق، صنایع دستی با مقدار وزن ۰/۰۶۵، در زیرساخت بسترهای اجتماعی، معرف سرمایه اجتماعی با مقدار وزن ۰/۰۹۳، در زیرساخت هنر و فرهنگ، معرف آیین‌ها و مراسم با مقدار وزن ۰/۰۵۲، در نهایت زیرساخت منابع طبیعی، معرف زمین با مقدار وزن ۰/۰۵۹، بالاترین وزن را به خود اختصاص داده‌اند. در نهایت مطابق جدول (۸)، در بین شاخص‌های شکل‌گیری خلاق، شاخص ترویج و آموزش با مقدار وزن ۰/۳۷۸، بالاترین وزن را به خود اختصاص داده است، همچنین وزن‌های به‌دست آمده حاکی از آن است که در شاخص انعطاف‌پذیری و پذیرش، معرف وجود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل‌کردگان دانشگاهی در روستا با مقدار وزن ۰/۰۵۹، در شاخص ابتکار، معرف استفاده از شیوه‌های نوین بازاریابی برای فروش محصولات روستایی با مقدار وزن ۰/۰۶۷، در شاخص ترویج و آموزش، معرف‌های حمایت مردم روستا و مسئولان محلی از طریق طرح‌های کارآفرینی و میزان جسارت و نوآوری اهالی روستا در خدمات‌دهی خلاقانه به گردشگران با مقدار وزن ۰/۰۷۰، در شاخص خطرپذیری، معرف میزان ترس از خطرناک‌امی به دلیل کمبود سرمایه با مقدار وزن ۰/۰۶۱، در شاخص رهبری، معرف‌های میزان توانایی مدیران محلی برای هدایت روستا در راستای توسعه روستای خلاق، استفاده از افراد متخصص و ماهر در زمینه‌های مدیریتی، استفاده از افراد متخصص و ماهر در زمینه‌های مدیریتی، توسعه مناسب زیرساخت‌های ارتباطی و حمل‌ونقل، علاقه‌مندی مدیران به انتقال دانش و تجارب در زمینه صنایع دستی با مقدار وزن ۰/۰۶۵، در شاخص مشارکت، معرف افزایش روحیه کار جمعی میان اهالی روستا برای شکل‌گیری روستای خلاق با مقدار وزن ۰/۰۶۳، بالاترین وزن را به خود اختصاص داده‌اند.

در ادامه نیز از پاسخ‌دهندگان خواسته شد که تحلیل فضایی سکونتگاه‌های روستایی را براساس ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌های شکل‌گیری روستای خلاق در یک مقیاس نوع لیکرت (۹) امتیازی بیان نمایند. به دلیل حجم زیاد جدول مربوطه، از آوردن جدول امتیازها صرف‌نظر شد. در این راستا پس از تعیین امتیازها، به بررسی تجمیع کلی هر یک از روستاها پرداخته شد جدول (۱۰).

جدول ۹. تحلیل فضایی سکونتگاه‌های روستایی بخش قلعه‌نو بر اساس ارکان، زیرساخت‌ها، شاخص‌های شکل‌گیری روستای خلاق

روستا	رتبه تجمع MF	رتبه MF	رتبه تجمع CS	رتبه CS	رتبه تجمع TB	رتبه TB	رتبه تجمع کلی	رتبه کلی
زمان‌آباد	۳/۳۳۲	۵	۳/۳۲۱	۴	۳/۴۳۲	۵	۳/۲۳۱	۳
قلعه‌نو خالصه	۳/۴۳۲	۴	۳/۳۳۴	۵	۳/۳۴۵	۴	۳/۴۴۵	۲
کریم‌آباد تهرانچی	۳/۲۱۴	۶	۳/۲۱۲	۷	۳/۱۵۶	۶	۳/۱۲۱	۵
طالب‌آباد	۳/۲۳۱	۵	۳/۲۲۱	۶	۳/۳۳۲	۶	۳/۲۲۱	۴
گل‌تپه کبیر	۳/۰۱۲	۸	۳/۱۱۲	۸	۳/۱۱۱	۷	۳/۰۹۸	۷
ده خیر	۳/۱۱۲	۷	۳/۱۲۱	۸	۳/۲۱۳	۶	۳/۱۰۹	۶
عشق‌آباد	۳/۰۹۸	۸	۳/۲۱۲	۷	۳/۲۲۱	۹	۳/۰۴۳	۸
فیروز‌آباد	۳/۳۴۵	۴	۳/۳۴۵	۴	۳/۳۴۵	۴	۳/۴۶۷	۱
قمی‌آباد	۳/۰۳۴	۹	۳/۰۹۵	۸	۳/۰۶۵	۸	۳/۰۳۴	۹

شکل ۵. نمودار وزن نهایی روستاها بر اساس ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌های شکل‌گیری روستای خلاق

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

بر اساس جدول (۹)، روستای فیروز‌آباد با مقدار وزن ۳/۴۶۷، بالاترین وزن و روستاهای قلعه‌نو خالصه با مقدار وزن ۳/۴۴۵، زمان‌آباد با مقدار ۰/۲۳۱، طالب‌آباد با مقدار وزن ۳/۲۲۱، کریم‌آباد تهرانچی با مقدار وزن ۳/۱۲۱، روستای ده خیر با مقدار وزن ۳/۱۰۹، روستای گل‌تپه کبیر با مقدار وزن ۳/۰۹۸، روستای عشق‌آباد با مقدار وزن ۳/۰۴۳، روستای قمی‌آباد با مقدار وزن ۳/۰۳۴، به ترتیب رتبه‌های دوم تا نهم را به خود اختصاص داده‌اند.

نتیجه‌گیری

خلاقیت در روستاها ابزاری برای بروز توانمندی‌های فردی، توسعه روحیه نوآوری، تنوع‌بخشی به کسب‌وکارها، افزایش درآمد روستاییان، فرصت‌شناسی بهره‌برداری بهینه از منابع در دسترس روستاییان، شناسایی فرصت‌های موجود اقتصادی، کاهش فقر روستایی و غیره است. از آنجایی که روستاها مملو از فرصت‌های جدید و کشف نشده هستند که کشف و بهره‌برداری به‌موقع از این فرصت‌ها و رقابت‌پذیری بر مبنای آن، می‌تواند مزایای اقتصادی چشمگیری برای روستاییان به همراه آورد، اما باید توجه داشت که شکل‌گیری روستای خلاق نیازمند فراهم بودن ارکان، زیرساخت‌ها

و شاخص‌های است. به عبارت دیگر، خلاقیات مشروط به وجود ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌های شکل‌گیری در فضاهای جغرافیایی و بین‌نیروهای انسانی فعال مستقر در آن می‌باشد.

بر اساس نتایج صورت گرفته در پژوهش حاضر، می‌توان این نکته را آشکار ساخت که تحلیل شکل‌گیری روستای خلاق در شهرستان ری در بخش قلعه‌نو باید به صورت یکپارچه و مشروط به ارکان، زیرساخت‌ها و شاخص‌ها باید انجام گیرد. نتایج تحقیق نشان داد که روستاهای بخش قلعه‌نو در شهرستان ری از لحاظ ارکان و زیرساخت‌ها در شرایط مطلوبی قرار دارند و می‌توانند در شکل‌گیری روستای خلاق بسیار مؤثر باشند، ولیکن در زمینه شاخص‌های خلاقیات باید مطرح نمود، که در یک سری از معرف‌ها روستاهای بخش قلعه‌نو در وضعیت نامطلوبی قرار دارند، بیشتر معرف‌های نامطلوب ناشی از وضعیت مدیریت و یا به عبارت دیگر حکمروایی نامطلوب روستایی می‌باشد. هر کار خلاقانه در روستاهای بخش قلعه‌نو نیاز به رهبری دارد. آنچه در تمامی روستاها از جمله روستاهای بخش قلعه‌نو معمول هست، مدیریت روستایی توسط افراد بالای سی سال است که هرچند سال یک‌بار با استخدام نیروی جدید تقویت می‌گردد. زمانی یک روستا می‌تواند خلاق باشد که مدیریت به جوانان سپرده شود. بدین منظور مدیران محلی برای شکل‌گیری روستای خلاق بایستی الزاماً شیوه رهبری مشارکتی را در ارتباط با مردم محلی برگزینند. از سوی دیگر، از آنجاکه در برخی از جوامع زمینه اجرای مدیریت مشارکتی در مردم محلی به طور کامل وجود ندارد، لازم است از طریق فرایند توانمندسازی، بهبود ظرفیت پذیرش و اجرای مدیریت مشارکتی در دستور کار روستاهای بخش قلعه‌نو صورت گیرد. مدیریت روستایی قلعه‌نو نیز در هدایت روستای خلاق می‌بایست با شیوه مدیریتی (حکمروایی خوب)، سطح توسعه خود را بالا ببرد. در ادامه نیز نتایج نشان داد در بین ارکان مطرح شده، فضای روستا با مقدار وزن ۰/۳۴۵ بالاترین وزن، در بین زیرساخت‌های مطرح شده، زیرساخت صنایع خلاق با مقدار وزن ۰/۳۶۶، در بین شاخص‌های مطرح شده، شاخص ترویج و آموزش با مقدار وزن ۰/۳۷۸، بالاترین وزن را به خود اختصاص داده‌اند، که با نتایج جهان تیغ و همکاران (۱۴۰۰) همخوانی و مطابقت دارد. در ادامه نیز نتایج نشان داد، در ارکان جامعه روستایی: معرف (روستاییان ساکن)، در ارکان فعالیت اقتصادی: معرف (فرداست و فرودست کشاورزی و دامی)، در ارکان فضای روستا: معرف (مؤلفه منظره طبیعی)، در ارکان پیوندها و ارتباطها: معرف (قومی)، بیشترین میزان تأثیرگذاری را در شکل‌گیری روستای خلاق به خود اختصاص داده‌اند. در زیرساخت بستر دانش‌های بومی و جدید: معرف (دانش جدید)، در زیرساخت صنایع خلاق: معرف (صنایع دستی)، در زیرساخت بسترهای اجتماعی: معرف (سرمایه اجتماعی)، در زیرساخت هنر و فرهنگ: معرف (آیین‌ها و مراسم)، در نهایت زیرساخت منابع طبیعی: معرف (زمین)، بیشترین میزان تأثیرگذاری را در شکل‌گیری روستای خلاق به خود اختصاص داده‌اند. در شاخص انعطاف‌پذیری و پذیرش: معرف (وجود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل‌کردگان دانشگاهی در روستا)، در شاخص ابتکار، معرف (تمایل به نوآوری به کارگیری راه‌حل‌های ابتکاری و جدید برای حل مشکلات روستا) به عنوان تأثیرگذارترین معرف شناسایی شد. در تفسیر یافته‌های حاصل می‌توان بیان کرد که در جهان امروز تمایل و نوع نگرش و انگیزه از جمله عوامل مهم برای نیل به خلاقیات و همچنین یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های لازم برای رسیدن به روستای خلاق است، به گونه‌ای که در بسیاری تحقیقات از جمله: پژوهش‌های انجام شده توسط توماس (۲۰۱۳)، اندرسون (۲۰۱۰)، اردحالا (۲۰۱۶)، حجاریان (۱۴۰۰)، به آن اشاره شده است.

در شاخص ترویج و آموزش: (معرف‌های حمایت مردم روستا و مسئولان محلی از طریق طرح‌های کارآفرینی و میزان جسارت و نوآوری اهالی روستا در خدمات‌دهی خلاقانه به گردشگران)، در شاخص خطرپذیری: معرف (میزان ترس از خطرناک‌امی به دلیل کمبود سرمایه)، در شاخص رهبری: (معرف‌های میزان توانایی مدیران محلی برای هدایت روستا در راستای توسعه روستای خلاق، استفاده از افراد متخصص و ماهر در زمینه‌های مدیریتی، استفاده از افراد متخصص و ماهر در زمینه‌های مدیریتی، توسعه مناسب زیرساخت‌های ارتباطی و حمل‌ونقل، علاقه‌مندی مدیران به انتقال دانش و تجارب در زمینه‌های صنایع دستی)، که نتایج این قسمت از پژوهش که رهبران نفوذ قابل توجهی بر جوامع محلی دارند، با مطالعات بل و همکاران (۲۰۱۰)، بوسورت (۲۰۰۸)، مطابقت و همخوانی دارد. در شاخص مشارکت، معرف (افزایش روحیه کار جمعی میان اهالی روستا برای شکل‌گیری روستای خلاق)، به‌عنوان تأثیرگذارترین معرف‌ها در شکل‌گیری روستای خلاق در بخش قلعه‌نو شناسایی شد. در نهایت نتایج تحلیل فضایی سکونتگاه‌های روستایی نشان داد، روستای فیروزآباد بالاترین امتیاز و روستای قمی‌آباد پایین‌ترین امتیاز را در رسیدن به روستای خلاق به خود اختصاص داده‌اند. در ادامه نیز در راستای نتایج به‌دست آمده راهکارهای ذیل نیز پیشنهاد گردیده شد:

- پیشنهاد می‌گردد زمینه‌های لازم برای شکل‌گیری شاخص‌های روستای خلاق توسط دولت‌مردان در روستاهای بخش قلعه‌نو اعمال گردد؛
- بخش بزرگی از روستاهای مورد مطالعه را جوانان تشکیل دادند، در این راستا پیشنهاد می‌گردد زمینه‌های رشد و توسعه صنایع خلاق از طریق تشکیل و تشویق سازمان‌های مردم‌نهاد برای تبلیغات و آموزش خلاقیت در بین جوانان ارتقاء یابد؛ و
- تغییر رویکرد مدیریت روستایی نسبت به توان‌های موجود در میان گروه‌های مختلف سنی و مهارتی، افزون بر جلب مشارکت نخبگان علمی، روستاییان خلاق و حمایت از افراد، گروه‌ها و نهادهایی که دارای خلاقیت‌هایی در راستای حل مسائل روستایی و ارتقای کیفیت محیط روستایی.

منابع

- ابراهیم‌زاده، عیسی. نیری، نا صر. ۱۳۹۷. سنجش و ارزیابی وضعیت شاخص‌های شهر خلاق مطالعه موردی: مناطق پنجگانه شهر زاهدان، جغرافیا و توسعه شماره ۵۲، صص ۱-۲۲.
- جهان‌تیغ، حسنعلی. عنابستانی، علی اکبر. میرلطفی، محمودرضا. خوارزمی، امید علی. ۱۳۹۹. تحلیل فضایی شاخص‌های شکل‌گیری روستای خلاق در سکونتگاه‌های روستایی نمونه پژوهش: منطقه سیستان. فصلنامه علمی برنامه‌ریزی فضایی. سال ۱۱. شماره اول. پیاپی ۴۰. صص ۸۷-۱۱۴.
- حجاریان، احمد. ۱۴۰۰. ارزیابی الگوی علی مؤلفه‌های مؤثر بر روستای خلاق با استفاده از تکنیک دیمتل فازی. توسعه محلی (روستایی-شهری). دوره ۱۳. شماره ۱. صص ۱۷۳-۱۹۶.
- راست قلم، مهدی. صیدایی، سیداسکندر. نوری، سید هدایت الله. ۱۳۹۵. تعیین پیشران‌های کلیدی رهیافت روستای خلاق با استفاده از نرم‌افزار میک مک. ۱۳۹۵. فصلنامه پژوهش‌های روستایی. دور ۷. شماره ۲.
- قاسم‌لو، حسن. عینالی، جمشید. محمدی یگانه، بهروز. ۱۳۹۸. نقش گردشگری خلاق در توسعه پایدار مناطق روستایی، مطالعه موردی: روستاهای تاریخی-فرهنگی شمال غرب کشور، مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی، سال ۸ شماره ۲(۲۵). صص ۱۹-۳۹.

- قنبری، یوسف. رحیمی، راضیه. برقی، حمید. ۱۳۹۹. مدل میزبانی روستاییان در گردشگری خلاق: روستاهای هدف گردشگری استان اصفهان. نشریه علمی و پژوهشی جغرافیا و برنامه‌ریزی. سال ۲۵. صص ۱۹۲-۲۰۵.
- مختاری ملک‌آبادی، رضا. مرصو صی، نفیسه. علی‌اکبری، اسماعیل. امینی، داوود. ۱۳۹۴. شاخص‌های بومی شهر خلاق با رویکرد ایرانی-اسلامی، فصلنامه بین‌المللی انجمن جغرافیای ایران، سال ۱۳. شماره ۴۷. صص ۱۶۱-۱۷۷.
- ملکی، س، مرادی فر، س، حسین زاده، ا، (۱۳۹۳) اولویت‌بندی شاخص‌های شهر خلاق با استفاده از مدل تحلیل شبکه ANP (مورد مطالعه، نواحی شهری او ۴ شهر زنجان)، شهر پایدار، دوره ۲، صص ۷۸-۹۸.
- Ardhal, A.D., Santoso, E.B., Sulistyarso, H., (2016). **Influence Factors on the Development of Creative Industry as Tourism Destination**, Social and Behavioral Sciences, 227: 671- 679
- Anderson, L (2010). **Magic Light, Silver City: The Business of Culture in Broken Hill**. Aust. Geogr, 41 (1): 71-85.
- Balfour, B., Fortunato, M.W., Alter, T.R., (2018). **The creative fire: an interactional framework for rural arts-based development**, Journal of Rural Studies, 63: 229- 239
- Bell, D. And Jayne, M (2010). **Policy and practice in the UK rural cultural economy**. Journal of Rural Studies, 26: 209-218
- Bosworth, G (2008). **Entrepreneurial In-Migrants and Economic Development in Rural England**. Int. J. Entrep. Small Bus. 63 (6): 355-369
- Can, D. And Ngo, V (2017). **Building “Creative Tourism” In Duong Lam Ancient Village**. International Journal Of Management And Applied Science, 3: 79-83
- Dru, J. M. (1996). **Disruption: Overturning conventions and shaking up the marketplace (Vol. 1)**. Wiley
- Liu, M. Wang, Y.W. Nolf, Ch. (2019). **Creative Chinese Countryside? Township-Village Enterprises as Incubators**. BUILT HERITAGE.
- Hospers, G.J. Dalm, V.R., (2005). **How to create a creative city?** The viewpoints of Richard Florida and Jane Jacobs, foresight.
- Howkins, John. (2001). **The Creative Economy: How People make Money from Ideas**. London: Penguin Press.
- McGranahan, D., Wojan, T., (2007). **Recasting the Creative Class to Examine Growth Processes in Rural and Urban Counties**, Regional Studies, 41 (2), pp 197- 216
- Pine B., Joseph and Gilmore H., James. (1999). **the Experience Economy**. Boston. Harvard Business School Press
- Runco, M. A. (1999). **Creativity need not be social**. In R. E. Purser & A. Montuori (Eds.), *Social creativity* (Vol. 1, pp. 237-264). Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Savini, Federico, Dembski, Sebastian. 2016. **Manufactures the creative city: Symbols and Politics of Amsterdam North**, Citie Volume 55, PP: 139-147.
- Sefertzi, E. 2000. **INNOREGIO: dissemination of innovation and knowledge management techniques**. Report produced for the EC funded project, pp.1-19
- Shaw, Kate. 2014. **Melbourne Creative Spaces Program:Reclaiming the creative city (if not quite the rest of it)**. City, Culture and Society, Volume 5, Issue 3, 139-147.
- Stolarick, K., Denstedt, M., Donald, B., & Spencer, G. M. (2010). **Creativity, tourism and economic development in a rural context: The case of Prince Edward County**. Journal of Rural and Community Development, 5(1), 2.
- Sung, T.K., (2015), **The creative economy in global competition**, Technological Forecasting & Social Change 96 (2015), 89- 91
- Thomas, N.J., Harvey, D.C. and Hawkins, H (2013). **Crafting the Region: Creative Industries and Practices of Regional Space**. Regional Studies, 47 (1): 75-88.
- Wahono, Imsiyah, N. Zulkarnain, Wahyuni, S. Ishag, M. (2020). **Development of Innovative and Creative Villages as Educational Villages**. Advances in Social Science, Education and Humanities Research, volume 501 Proceedings of the 6th International Conference on Education and Technology (ICET 2020).